

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 10.

ZATERDAG 7 MAART 1925.

Foto C. Steenbergh.

BIJ HUIZE OOSTERMEER AAN DEN AMSTEL.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BIJ HUIZE OOSTERMEER AAN DEN AMSTEL, ILLUSTR. BLZ. 109
 DE ANGST, DIE DOODT (10), DOOR A. M. CHISHOLM. „ 110
 PALEIZEN EN KASTEELN OM PARIJS (SLOT), DOOR
 A. L., GEÏLLUSTREERD BLZ. 112—115
 DE BLIKKEN LAAMPE, DOOR ANNIGJE MAAT (SLOT) BLZ. 113
 HET CRATER LAKE, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLL. „ 116
 DE BOUVIER, DOOR IDA JOH. W. DE VRIES, GEÏLL. BLZ. 116—117
 DE BLOEMENPRACHT DER BLADVERLIEZENDE RHO-
 DODENDRONS, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLL. BLZ. 117
 DE GROOTE MOLOCH, DOOR R. H. H., GEÏLL. BLZ. 118—119
 ALS DE VRIJHEID WENKT (SLOT), DOOR H. E. KUYLMAN BLZ. 119
 EEN HERINNERING AAN EEN DER WEINIGE WINTER-
 SCHE DAGEN VAN DE LAATSTE MAANDEN, ILLUSTR. „ 120

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE ANGST, DIE DOODT

10)

door A. M. CHISHOLM.

„M ISSCHIEN was Boyle's angst overdreven,” zei Jerry. „Ik weet dat hij echt was, doodelijk; maar ten slotte kan hij ongegrond zijn geweest. Die persoon had misschien niet de bedoeling hem kwaad te doen. Dat zou de poging verklaren om hem weer bij te brengen.” „Of misschien heeft Boyle zich in den persoon vergist,” zei Mallet, door deze woorden bewijzend dat hij het tot dusver met Trench's redeneering eens was. „Maar als hij alleen maar dacht dat het de man was voor wien hij angst koesterde, dan zou de schok voor hem al even hevig zijn geweest.” Trench schudde het hoofd. „Die geheimzinnige persoon,” zei hij, „kende Boyle's gewoonten zeer goed. Hij wist dat de deur gesloten was, omdat hij zeer zeker van tijd tot tijd had getracht ze te openen. Hij wist ook dat Ronan gisterenavond afwezig was. Voorts is het waarschijnlijk dat hij wist dat Boyle een geweer in zijn kamer had. Daarom is hij door het raam van Ronans kamer binnengekomen en verscheen plotseling bij den ingang van het vertrek. Stel je de uitwerking voor op een zenuwachtig man met een ziek hart! Hij zit rustig te lezen. Hij kijkt op. Voor hem — op eenigen voet afstand, staat de verpersoonlijking van zijn angst. Hij uit waarschijnlijk een kreet, tracht op te staan en zakt ineen. Het voorwerp van zijn angst tracht hem bij te brengen door een injectie — misschien niet juist aangespoord door menschlievende beweegredenen, maar omdat Boyle, als hij dood was, niet zou kunnen doen of vertellen wat hij hem wilde laten doen of vertellen wat hij hem wilde. Als wij wisten wat dat was, zouden wij alles weten wat er van de zaak geweten kan worden. Maar de meest voor de hand liggende vraag is, waarom hij kwam, voorzien van een injectiespuitje. Dat was voor hemzelf of voor Boyle. Als het voor hemzelf was, zou dit feit kunnen helpen bij het ontdekken van zijn identiteit,

indien men dit zou wenschen. Maar als het voor Boyle was, bewijst het dat hij de uitwerking van zijn verschijning juist had berekend of dat hij het plan had, datgene wat hij wilde hebben van Boyle, door martelingen van hem te verkrijgen tot deze eronder bezweek,” antwoordde Trench kalm. „Kom, onzin!” riep Mallet uit. „Wij zijn niet in de middeleeuwen, Matty!” „De lage hartstochten der menschheid zijn gelijk bij wilden en beschaafden en zullen dit altijd zijn,” antwoordde Trench. „Ik kan je uit mijn krantenknipsels een dozijn gevallen van martelingen laten lezen, in dit land binnen de laatste jaren gepleegd — Je hebt zulke dingen zelf gelezen.” „Ja maar...” „Dit doet er echter niet toe,” viel Trench hem in de rede. „Boyle is dood. Hij werd niet gemarteld of vermoord. Integendeel, een wetenschappelijke poging werd aangewend om hem in leven te houden. Maar dit is niet mijn zaak. Ik zal mijn conclusies den overheidspersonen niet mededeelen.” „Geloof je niet, dat dit je plicht is?” vroeg Jerry verrast. „Zeer zeker niet. Ik zal dat spuitje weer op den grond leggen waar wij het gevonden hebben. Hier is alles zooals het was en zooals de lijkschouwer het kan vinden. Hij zal bij een gerechtelijk onderzoek zien dat de dood het gevolg was van natuurlijke oorzaken.” „Waarschijnlijk,” zei Mallet. „Maar zeker weet ik het niet, Matty. Het komt mij voor dat de lijkschouwer van je conclusies moet kunnen profiteren.” „Waartoe?” vroeg Trench. „Mijn conclusies zijn, dat geen misdaad — behalve inbraak — is gepleegd. Een lijkschouwing zal dit duidelijk doen blijken. Deze geheimzinnige persoon — wie hij ook is — zou niet wegens moord veroordeeld kunnen worden. Ik zal mijn mond houden en als ge een goeden raad wilt aannemen, doet gij hetzelfde.”

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Het bleek dat de plaatselijke coroner geen lijkschouwing noodig vond. Het gerechtelijk onderzoek was kort en oppervlakkig. Het injectiespuitje scheen volgens den lijkschouwer en de jury van weinig beteekenis. De uitspraak was, zooals Trench had voorspeld, dat de dood het gevolg was geweest van natuurlijke oorzaken. Het was een eenvoudig, duidelijk geval. In de oogen der menschen was John Boyle een kluisenaar, gestorven toen zijn tijd was gekomen. Onmiddellijk daarna ging Jerry naar Arrandale. „Ziezoo, alles is afgelopen,” vertelde hij Moira. „De autoriteiten hebben beslag gelegd op zijn bezittingen tot zijn erfgenamen zijn verschenen. Ik geloof dat hij een weinig geld op de bank had, niet veel. Hoe dan ook, ik wou graag met u over het huis spreken. Als ik alleen was, zou ik naar het hotel terugkeeren, maar Johnny Mallet en Trench willen beiden liever blijven — d.w.z. als u ons voor een tijdje het huis wilt afstaan.” „Zeer zeker. Het huis heeft jaren leeg gestaan voor Mr. Boyle het huurde. Blijft u er zoolang u wil. Maar er is iets waaromtrent ik u wilde raadplegen. Eenigen tijd geleden heeft Mr. Boyle mij een verzegelde envelop gebracht, die volgens hem zijn testament bevatte. Ze mocht niet geopend worden voor zijn dood en toen begreep ik dat ze moest overhandigd worden aan den persoon, daarin genoemd. Die persoon ben ik zelf. Hij heeft alles wat hij bezit mij nagelaten. Hier is het testament. Leest u het zelf.” Het stuk was, zooals Jerry zag, opgemaakt door een bekende notaris in New-York en behoorlijk bekrachtigd door getuigen. De inhoud was kort. Al de bezittingen van den erflater werden gegeven aan Moira Arran, die aangewezen was als eenige executrice van het testament. „Ik feliciteer u,” zei Jerry. „Ik wou alleen maar dat de bezitting groter was. Maar zoover ik weet is er alleen het geld in de Winota bank, en dat is ongeveer duizend dollar, en de persoonlijke bezittingen — kleeren, meubelen, enz. — in het huis. Wij hebben alles nauwkeurig onderzocht om een testament of brieven te vinden — iets dat ons op het spoor van zijn bloedverwanten kon brengen — en er was geen lettertje te zien. Hij schijnt heelemaal geen correspondentie gehad te hebben. Ik ben beslist zeker dat er niets van waarde is, geen effecten of wat dan ook. De heeren aan de bank zeggen dat zij alleen maar van zijn deposito op de hoogte zijn. Maar zijn rechtsgeleerden „Hebt u niet een envelop gevonden, aan mij gericht?” „Die zou ik hebben meegebracht als dit het geval was. Waarom vraagt u dat?” Als antwoord haalde zij een brief uit een tweede envelop en stak hem dien toe. Het schrift was zenuwachtig en onregelmatig, de stijl stijf en toch schrijftelijk uit te drukken. Hij las: „Waarde Miss Arran. Als

u mijn testament leest, zult u zien dat ik u alles wat ik heb, nalaat, in de hoop dat u lang zult leven om ervan te genieten. U was vriendelijk voor mij en er is niemand voor wie ik zooveel respect heb. Ik heb maar weinig geld op de bank, maar wat u op een andere plaats zult vinden, zal alles goed maken. Ik kon dergelijke dingen niet in een testament vermelden en hoe stiller u het houdt, des te beter voor allen, die er wat mee te maken hebben. Niemand heeft enig recht op mij of op hen. Er is maar één man, die weet dat ik ze heb en hij heeft naar mij gezocht, maar hij weet niet waar ik ben. In ieder geval heeft hij nergens recht op. — In geval deze brief in verkeerde handen mocht komen, kan ik u nu niet met ronde woorden zeggen, waar u moet zoeken. Ik wil het geheim niet uit handen geven, zoo lang ik leef. Maar hierin gesloten zult u een soort van puzzle vinden en de sleutel ervan zal zijn in een envelop, aan u geadresseerd in een exemplaar van het boek „Vloed” in het huis. Zij zegt u ook hoe u den sleutel moet gebruiken. Als iemand den sleutel mocht vinden, beteekent dat niets zonder het ingesloten papiertje en het papiertje is niets waard daarzonder, maar als u het bestudeert en enkele van de woorden herhaalt, komt u er misschien achter. Maar u zult gemakkelijk de envelop in het boek vinden.

Achtend,

JOHN BOYLE.”

☞ Jerry keek snel op. „Maar,” zei hij, „wij hebben „Vloed” open op de tafel naast hem gevonden. Ik heb het gisteravond zelf op de plank gezet. Ik heb geen envelop gezien. Maar misschien is die nog tusschen de bladzijden. Wat is de puzzle waarover hij spreekt?” Zij reikte hem een stukje papier toe. Woorden waren geplaatst op een langwerpige papier in het formaat van een briefkaart, aldus:

„Iene-miène-mut !
Open huis in Baltimore
Baksteenen gevel en kelderdeur
Alles in orde om twaalf uur
Als vermoeide voeten de rots verlaten
Luister naar treurig klagend geluid
Beneden in een kolenmijn onder den grond.
Iene—miène—mut !”

☞ „Als poëtische uiting is het niet veel bijzonders,” zei Jerry, „maar wanneer het als puzzle is bedoeld, is het prachtig. Kunt u er een touw aan vastknoopen?” „Absoluut niet. Ik geloof dat het zoo niets beteekent zonder den sleutel.” ☞ Jerry schudde zijn hoofd. „Als het u hetzelfde is,” sprak hij, „geloof ik, dat u met mij naar het huisje moest gaan en Trench dit laten zien. Het was Trench, die —” Plotseling zweeg hij, zich herinnerend dat de conclusies, welke Trench had gemaakt door het vinden van het injectiespuitje, alleen hemzelf en Mallet bekend waren. „Wat deed Mr. Trench?” „Dat zal ik u later vertellen. Hij schijnt er den slag van te hebben een naald in een hooiberg te vinden en misschien begrijpt hij hiervan iets — als u er tenminste niets tegen hebt, hem in uw vertrouwen te nemen.” „Ik zal het zeer gaarne doen. Wacht — ik ga even mijn hoed halen”

☞ Groote John Mallet nam ietwat verlegen zijn kousevoeten van de leuning der veranda en een zwartgerookte pijp uit zijn mond bij het zien van een jonge dame. De kleeding van den dokter bestond overigens uit een afgedragen linnen broek en een slordig overhemd, waarvan de mouwen tot boven zijn reusachtige, behaarde armen waren opgerold en de openstaande voorkant een borst liet zien, zoo gespierd en bijna zoo behaard als die van een gorilla. Wanhopig zocht hij naar knopen, die er niet waren. „Veroorloof mij u voor te stellen dokter John Mallet, den beroemden propagandist voor de natuurlijke leefwijze, Miss Arran,” zei Jerry plagend. „De dokter bezit andere kleren, maar die zijn grootendeels thuis. Maar zooals u hem thans ziet, klimt hij met het grootste gemak in den hoogsten boom, zoekend naar de noten, die zijn voedsel vormen, zijn diëet afwisselend met de eieren der gevederde zangers der wouden, en...” „En met zoogenaamde humoristen,” viel Mallet hem in de rede, met een onheilspellenden blik op zijn vriend. „Ik verblind ze levend. Blij kennis met u te maken, Miss Arran. Vergeef mij mijn — costuum. Ik verwachtte geen bezoek. Excuseer mij een oogenblik. Matty — Matty Trench!” Hierna maakte de dokter dat hij wegkwam. Trench, die doelloos om het huis scheen geslenterd te hebben, verscheen en werd voorgesteld. Weldra keerde Mallet terug na zich wat opgeknapt te hebben. ☞ Op Jerry's

verzoek vertelde Trench Moira van het injectiespuitje en zijn gevolgtrekkingen daaruit, en daarna overhandigde zij hem het testament, den brief en het papiertje met de verborgen beteekenis. „Leest u het luid voor,” vroeg zij. Dit deed hij met verschillende pauzes, nu en dan een zin herhalend, als hij hem in zijn geheugen wilde prenten. „Zou je mij het boek willen brengen waarover hij spreekt, Ronan?” Jerry haalde het boek van de plank en doorzocht de bladzijden, maar hij vond niets. ☞ „Dit boek,” zei Trench „lag open op bladzijde 230, toen wij het vonden. Er was geen envelop of stukje papier zichtbaar, toen ik de kamer inkwam.” „Ik zag ook niets,” zei Jerry. „Het was dus of weggenomen en ergens anders neergelegd door Boyle,” sprak Trench, „of meegenomen door den eigenaar van het injectiespuitje. Daar wij bij ons zeer nauwkeurig onderzoek niets van dien aard hebben gevonden, is dit laatste het waarschijnlijkst. Dat hij binnenkwam juist op het oogenblik, dat Boyle den sleutel van zijn nonsens naast zich had liggen, is een van de toevalligheden, die voortdurend voorkomen.” „Het is heel vreemd,” mompelde Moira. „Niet vreemd — alleen maar onverklaarbaar volgens iedere andere theorie dan zuiver toeval,” verbeterde Trench haar. „Niettemin blijft het feit bestaan dat de sleutel verdwenen is. Bij gebrek aan een betere verklaring, moeten wij aannemen dat hij in handen is van een persoon, die het gebruik ervan kent, omdat te oordeelen naar Boyle's brief, geschreven instructies erbij waren. Voorts, als hij weet dat hij den sleutel in handen heeft van een puzzle, dan weet hij ook dat Miss Arran de puzzle bezit, omdat de envelop aan haar was geadresseerd.” Jerry floot zachtjes en kneep zijn oogen half dicht. „En ten slotte,” vervolgde Trench, „kunnen wij nu een verklaring geven voor de aanwezigheid van den eigenaar van het injectiespuitje. Hij wist dat Boyle deze bezittingen had, wat ze ook mogen zijn, en kwam met de bedoeling ze te stelen of Boyle te dwingen ze met hem te deelen. Dit is de man, die naar Boyle heeft gezocht en hem eindelijk heeft gevonden.” „En de puzzle, Matty?” vroeg Mallet. „Begrijp jij er iets van?” „Het is niet in den eigenlijken zin een cijferschrift,” zei Trench, „en dus is het nutteloos welbekende methoden van oplossing toe te passen. Op deze wijze wordt het dus alleen een kwestie van toeval. Op het oogenblik heb ik geen flauw idee van de beteekenis ervan.” „Wat bedoelt hij met zijn aanwijzing om zekere woorden te herhalen?” „Weet ik niet. De makkelijkste manier om de puzzle op te lossen is den sleutel weer in handen te krijgen.” „Weer in handen te krijgen!” riep Jerry uit. „Maar je weet niet wie hem heeft.” „Daar kan men met eenige moeite achter zien te komen. Het eenig noodige is Boyle's verleden na te gaan. Op die wijze zal de identiteit van den man, die den sleutel heeft, aan het licht komen.” „Maar Mr. Trench,” zei Moira, „u hebt geen enkel uitgangspunt. Mr. Boyle is vier jaar geleden hier gekomen en is sedert altijd hier geweest. Ik geloof niet dat hij een half dozijn keeren weg was en dan nog slechts voor een dag of twee. Niemand weet iets van hem. Er zijn geen brieven. Er is absoluut niets om hem met de buitenwereld in contact te brengen.” „Ja, er is iets — zijn rekening aan de bank. Ik heb daar zelf reeds geïnformeerd. Boyle's deposito's waren niet van gelijk of bijna gelijk bedrag. Zij werden telkens gedaan wanneer zijn saldo zeer klein was geworden. Ik zal de datums der deposito's voorlezen en u wil wel zoo vriendelijk zijn, Miss Arran, te trachten u te herinneren of zij al of niet sluiten met zijn tijdelijke afwezigheid.” „Ja, ik geloof wel dat zij sluiten — de laatste in elk geval,” sprak Moira, toen hij zijn lijst van datums had opgenoemd. „Ik herinner mij enkele ervan door dingen, die toen zijn gebeurd. Maar ik kan het u met zekerheid uit mijn dagboek vertellen.” „Nu dan, ik redeneer dus dat Boyle's deposito's — die in contanten en van zeer ongelijk bedrag waren — niet afkomstig waren van dividend van effecten, dat meestal vrij constant is, van lijfrente of een vast inkomen. De deposito's vallen ongeveer samen met Boyle's afwezigheid. Alles wel beschouwd mogen wij veilig aannemen dat Boyle alleen afwezig was, als de noodzakelijkheid hem dwong. Die noodzakelijkheid was geld te krijgen. Ik maak dus de gevolgtrekking, dat hij dan vertrok om een gedeelte van zijn bezittingen — waarop hij in zijn brief zinspeelt — in contanten om te zetten. En om dit doel te bereiken was hij gedwongen in aanraking te komen niet alleen met een kooper, maar met een kaartjesverkooper of conducteur, een hotelhouder, kellners en anderen, te veel om op te noemen.”

(Wordt vervolgd).

Foto Touring-Club de France

HET KASTEEL TE COMPIÈGNE. INGANG.

PALEIZEN EN KASTEELN OM PARIJS.

(Slot).

WIE de omgeving van Frankrijk's hoofdstad kent, heeft natuurlijk reeds opgemerkt, dat de reeks „Paleizen en kasteelen om Parijs”, door onze medewerkster Ro van Oven behandeld, niet op volledigheid kan bogen, ja, dat zelfs eenige historische vorstelijke burchten en buitenverblijven ontbreken. Echter niet ten gevolge van een zeker onvergeeflijke onachtzaamheid, maar omdat zij reeds vroeger in dit blad werden beschreven: het machtig-feodale Pierrefonds in den jaargang 1920, no. 20-21, Saint-Cloud (of ten minste wat er van dit verwoeste kasteel overbleef) in den jaargang 1924 no. 18, en nog kort geleden Chantilly, in no. 44 van den vorigen jaargang. ☒ Er rest echter nog één paleis, dat toch niet in de rij mag ontbreken, n.l.

HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE.

☒ Compiègne! De naam wekt herinneringen op aan het ver verleden. Zelfs wie Frankrijk's geschiedenis niet grondig kent, weet dat dáár Jeanne d'Arc door de Bourgondiërs werd

gevangen genomen en aan de Engelschen uitgeleverd. Maar reeds ten tijde van Julius Caesar schijnt daar ter plaatse een nederzetting te zijn geweest, Compendium, die later de geliefkoosde verblijfplaats van Frankrijk's koningen zou worden. Het oude verblijf der Merovingers en Capets werd in de tweede helft der 14de eeuw vervangen door een nieuwen burcht, welken Frans I verfraaide. Later vertoefden Lodewijk XIII en Lodewijk XIV er herhaaldelijk, als zij in het nabijgelegen bosch ter jacht wilden gaan. ☒ Het tegenwoordig kasteel echter spreekt niet meer van middeleeuwsche tijden, als Pierrefonds, minder indrukwekkend ook Rambouillet, en gedeeltelijk Fontainebleau dit doen. Want het werd bijkans geheel vernieuwd, en — o wonder — niet door den lustverblijfbouwend Zonnekoning, maar eerst door zijn opvolger, Lodewijk XV. Reeds dat maakt het minder aantrekkelijk dan een lustverblijf waaraan de herinnering aan Frankrijk's genialen vorst verbonden is. ☒ Maar ook het gebouw zelf, opgetrokken in namaak-klassieke stijl, treft niet door schoonheid; het vertoont aan de voorziede overeenkomst met het

Palais Royal te Parijs, doch mist den eigenaardigen binnenhof van dit laatste. Toch was Jacques Ange Gabriel, die de plannen ervan ontwierp, en ze in 1735 aan den koning ter goedkeuring voorlegde, een bekwaam kunstenaar, zooals wel uit zijn Militaire School en de bebouwing van de Place de la Concorde te Parijs blijkt, werken trouwens van lateren datum. Lodewijk XV echter liet den bouwmeester te weinig vrijheid en wenschte dat de verbouwing zóó geschiedde, dat hij rustig in het paleis kon blijven wonen, waarin hij sinds 1728 bijna voortdurend vertoefde. Ook Lodewijk XV had een groote voorliefde voor Compiègne; in den aanvang van zijn regering (1774—'76) werden eerst de zijvleugels van het paleis gebouwd. ☒ Nauw een halve eeuw na de vernieuwing van het kasteel breekt de Revolutie uit en is 't met de glorie van dit jongste der Fransche vorstenverblijven gedaan; tijdens

ACHTERZIJDEN VAN HET KASTEEL TE COMPIÈGNE.

de Conventie wordt er een school in gevestigd Betere dagen breken weer aan voor het kasteel onder Napoleon, die de „petits appartements”, op wensch van Lodewijk XV gebouwd, door een fraaie danszaal deed vervangen, met meer dan twintig vensters uitzien op het park. Het geheele paleis werd ingericht en gemeubeld in Empirestijl, en het karakter, dat de intérieurs toen kregen, is tot heden grootendeels gehandhaafd. ☼ Zoo herinnert Compiègne vóór alles aan Frankrijk's grooten keizer, aan zijn kortstondig huwelijk met Marie Louise — in de kapel van het paleis werd hun huwelijk voltrokken — aan de geboorte van den „koning van Rome”, en — minder sterk — aan het „tweede Keizerrijk”, toen Napoleon III en zijn schoone Eugénie er vaak hunne gasten om zich heen verzamelden. ☼ De aanleg van het mooie park herinnert eveneens grootendeels aan Napoleon's tijd; in 1810 werd de breede onafzienbare laan aangelegd, de Avenue des Beaux-Monts, die zich tegenover de danszaal uitstrekt; van dien zelfden tijd dagteekent de z. g. n. groote berceau, waarvan nog slechts een gedeelte over is; oorspronkelijk 1400 M. lang, bedoelde zij, Maria Louise, de bewoonster van het paleis, aan haar geliefkoosde wandeling in de tuinen van Schönbrunn te herinneren. Lodewijk XV wordt bij dit alles vergeten. ☼ Na den val van het tweede keizerrijk, werd het kasteel tot Museum ingericht. Nog éénmaal zou het vorstelijke bezoekers ontvangen, n.l. in September 1901, toen Rusland's Czaar, Nicolaas II en zijn gemalin, er korten tijd verblijf hielden. Alle heerschers, die er kort of lang woonden, behalve de onwaardigste, hij die 't deed bouwen, zijn afgezet of vermoord.

☼ Het paleis bevat mooie zalen, waarvan de meeste echter het karakter van museumzalen hebben gekregen, zelfs de rijkgesierde galerie des fêtes, waar vele schilderijen te bewonderen zijn, alsmede het bekende beeldhouwwerk van Antonio Canova: Laetitia, Napoleon's moeder. De allegorische plafonds van Anne Louis de Ronssy, Girodet-Trioson, herinneren nog aan den tijd, toen Napoleon deze feestzaal in Empire-stijl deed bouwen. ☼ Het ligt niet op onzen weg, een opsomming te geven van de fraaie collecties, hier bijeengebracht, waarvan vooral de schilderijenverzameling rijk is. Liever slaan wij tot slot een blik in de „grands appartements”, waaronder de salon des fleurs, zoo genaamd naar de paneelschilderingen door Dubois, de salon de repos, de werkkamer en de slaapkamer van den keizer, met plafonds van Girodet enz., en vooral in den muzieksalon, door Napoleon III in Louis XVI-stijl ingericht voor keizerin Eugénie, die er vaak geleerden en kunstenaars ontving; prachtige gobelins sieren de wanden van dit vertrek en boven de deuren aanschouwt men grisailles door Sauvage. ☼ Gabriel, Canova, Girodet, Napoleon. Zoo draagt ook het kasteel van Compiègne, zij 't in veel bescheidener mate dan Versailles, bij tot de herinnering aan een verleden, dat eerbiedig stemt, een verleden van autocratie en praal-zucht, dat echter in de paleizen en kasteelen om Parijs, wel zeer sterk ook zijn lichtzijden toont. A. L.

DE BLIKKEN LAAMPE.

GIETHOORNSCHE SCHETS.

(Slot).

EENIGSZINS gedrukt trad Niesje de ouderlijke woning binnen, waar allen nog in de schemering bijeen zaten. Het vuur op de haardplaat wierp een warm Rembrandtlicht op de gezichten er om heen; de lijnen van de stoere gestalte van Berend, zoowel als die der kinderen, vervaagden op den duisterten achtergrond, terwijl van Roelofje, alleen nog, met haar jongste op den schoot, aan 't kleine venster gezeten, 't bescheiden figuur nauwelijks zichtbaar was. Onder 't fel sprankje wit van haar heldere muts zag men nog vaag haar zacht profiel. ☼ Bij 't binnentreden voelde Niesje onmiddellijk, dat ook hier de stemming ongewoon somber was. Een paar kinderstemmen riepen blij haar naam, maar Vader keek nauwelijks op. Ze begreep

HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE.
HOEK VAN DE SALON DES FLEURS.

direct, dat er weer sprake was van den vischdiefstal, waarvan enkelen in het dorp Berend Smit beschuldigden. Met kracht kwamen de meesten hier tegen op. „De Smittiesmannen bin eerlijk as gold!” werd er met warmte gepleit, maar telkens dook de beschuldiging opnieuw op. „Kom,” zei Vader opeens, met een ruk zijn stoel naar achteren schuivend, „wij vienden de dief toch niet; as wij zelf maor weten, dat 't hier zuver is, dat 's genoeg!” „En ik zegge,” sprak driftig Tiemen, de oudste zoon, „dat de Sik niet zuver is. Hij waarkt tegenwoordig alle daegen bij Hendrik Puts en de golden kuierstok is an 't stoken; de golden kuierstok streit de prooties rond, dat zeg ik!” „Hm, hm,” vermaande Roelofje zacht, „niet aaltied zoo schelden op Hille!” „Maor Hille mag onnze Niece wel uitschelden veur „blikken laampe”, bromde Tiemen. ☼ Ontstemd ging hij de deur uit, peinzend op een middel om den palingdief te pakken. Als hij over het erf van groote Jouk liep, kon hij gemakkelijk bij het bon de wacht houden, maar dat vond hij

HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE.
DE SLAAPKAMER VAN NAPOLEON I.

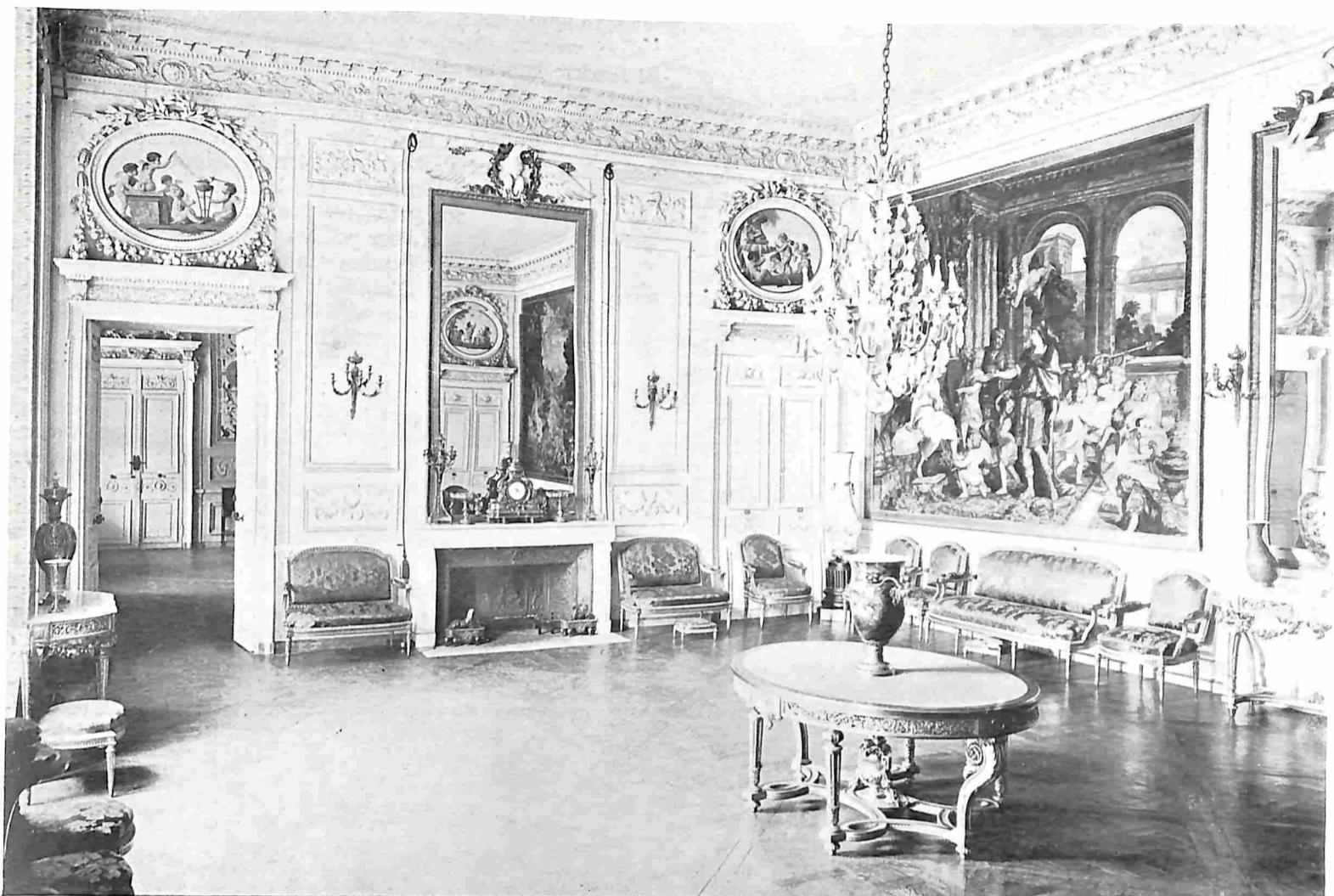
HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE. DE MUZIEKSALON.

toch te vrijpostig. Of klein Jouk hem ook verdacht? Onder den invloed van Hille? Hij was dit jaar al twee maal met haar naar de kermis te Meppel geweest; ze zouden wel een paar worden. 1) Zoo peinsde Tiemen, maar in klein Jouk vergiste hij zich toch. Deze liep met een jolig gezicht al schertsend met Hille door de Meppelerstraten; ze waren in een spel geweest, bemerkten, dat het avond werd. „Ik zie Wichertien de heele dag niet; woor zit die toch?” vroeg Jouk. „Onze Wichertien hef de voete verstuukt; die zit thuis,” lachte Hille. „Thuus?” „Ja, thuus, en ze hef mooi gezelschap,” spotte ze overmoedig. „De blikken laampe...” „Wat zeg ie?” viel ongewoon heftig klein Jouk uit. „En Niese zol vandaegge ook naar Möppeldermaark! Dat wust ie toch; ik hadde 't joe toch verteld?” „Nou, wat kan mij dat schelen; ze hef er niks van e-zegd.” „Zoo!...” zei klein Jouk langzaam. „Zoo, ...hef ze d'r niks van 'e zegd!” Een onaangename schaterlach schrikte hem op en Hille schertste, met een vertrouwelijk duw: „Wat mot de blikken laampe nou op de maark! zonder centen! Wees toch wiezer! Dat kunnen wij beter; wat ik hebben wil, dat koop ik.” „Zoo, zoo,” zei klein Jouk nog eens, met een onderzoekenden blik op de mooie Hille. „Ja, dat kan gebeuren.” „Wat zeg ie toch? Dat kan gebeuren? Dat is zoo; alles wat ik hebben wil, dat koop ik,” riep Hille triomfantelijk. Een raadselachtig lachje speelde om de gladgeschoren lippen van klein Jouk. Werktuigelijk streek hij even over de gouden knopen onder zijn kin, trok met een ruk de pet diep over zijn voorhoofd, zoodat de groote, grijze oogen haast niet meer te zien waren, en liep haastig door. „Wat mankeert joe toch?” vroeg ongeduldig Hille. „Wat kun joe die schooiers schelen?” „Schooiers! dat lieg ie!” Plomp vielen de woorden, ineens de feeststemming verbrekend. „Ze vraogen nooit, nooit, al hebben ze 't nog zoo krap, en ze borgen nooit bij oons in de winkel; Moeder wet er alles van!” „Ja,” smaalde Hille, „as de bureen zooveule geven, dan hoeven ze niet te vraogen; maor...” vleide ze opeens verzoenend, „jow moeder is veul te goed veur die meenschen, Jouk.” En haar stem nu tot fluisteren dwingend, zei ze geheimzinnig: „Weet ie wel, wie de aol 'e steulen hef?” „Ikke niet,” zei klein Jouk onwillig. „Ie hoeven niet veer te zeuken, Jouk; de dief zit op jow eigen brink!” „Hoe weet ie dat?” „Ik zegge, dat 't zoo is,” zei Hille beslist. In haar ijver klein Jouk in te nemen tegen

1) Gaat een paar twee maal in 't jaar naar de kermis te Meppel, dan wordt er door de jongelui gedacht, dat zeelkaar „meenen”; bezoeken ze in 't najaar ook nog „lestemaark” te Steenwijk, dan wordt het ernst. Doch nog steeds komt de jonge man niet op bezoek bij de ouders van het meisje. Hebben ze trouwplannen, dan gaat hij er op een Zondagavond heen en deze visite is beslissend.

de arme Niese, begon ze driftiger te spreken, deed ze verhalen, die in hun overdrevenheid veel te ongeloofwaardig klonken om te worden aangenomen door iemand als Jouk. Ze bereikte het tegendeel van wat ze wilde en ze voelde dat. Niese stond haar geluk in den weg. Sinds jaren had ze dat vaag geweten, had ze zich geërgerd aan al het goede, dat er van die „blikken laampe” verteld werd; nu begon haar afkeer en verachting te groeien tot haat en nijd, die welig tierden onder den steeds dichter wordenden sluier van haar zwarte gedachten. Het was dan ook met kennelijk misnoegen, dat ze den volgenden morgen Niese haar ouderlijk erf zag opstappen. Ze haastte zich naar de achterdeur, in welks opening ze bleef staan. „Wat was 't er?” vroeg ze koud. „Gisteravond, toen 't donker was,” stotterde Niesje, met een kleur, „hef jow Moeder mij 'n golden tientien 'e-given in de plaetse van 'n cent; van de mörgen pas maarkten wij het, toen...” Een felle vonk van toorn gloeide in Hilles bruine oogen; ze nam het geldstuk niet aan. „Leg 't maor op de taofel,” zei ze en liep den tuin in, zonder een woord van dank of groet. Toen Niesje weg was, bedacht ze zich, ging in huis, wilde het geldstuk in den zak steken, maar Wichertje kwam juist van de deel. „Wat bin dat toch eerlijke meenschen; ik heurde 't net,” babbelde ze, „ik was net an 't...” „Eerlijke meenschen!” viel Hille heftig uit. „Begun ie ook al? Eerlijk en vlietig en goed, en weer eerlijk en nog ers eerlijk, ik worde d'r misselijk van!” „Ie hebben heur toch wel de cent weeromme geven?” vroeg de verbaasde Wichertje; maar ze ontving geen antwoord. Hille liep reeds met driftige passen en fier geheven hoofd, het hekje uit, het pad op. Ze moest iets met haar tante bespreken en nu voerde haar weg langs de woning van klein Jouk. Als hij haar zag, zou ze hem toonen, dat de woordenwisseling van gisteravond, gevolgd door een steeds koeler wordend gesprek, haar onverschillig liet. Toch kleurde ze van ergernis, toen ze Jouk juist in den punter zag varen, voorbij het huis van Niesje. Of hij haar gezien had? Hij gaf een stevigen duw met zijn boom, doch plaste daardoor waschgoed spoelde, besproeid werd met duizenden druppels. Deze beweging maken de jongelui wel eens uit scherts, om de meisjes te plagen, doch Jouk, te goeder trouw, zei hartelijk: „Dat meende 'k niet, heur!” „Dat weet ik wel,” lachte Niesje beschaamd. „Wat niet 'e meend is, moe j'ook niet doen!” meenschelijk,” verklaarde Jouk kalm, terstond haar bijbedoeling radend. „Ik dochte, dat ie beter uut jow oogen

1) Houten betimmering in den wal, voor ieder huis te Giethoorn aangebracht.

HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE. DE SALON VAN MARIE ANTOINETTE OF DER BUITENLANDSCHE VORSTEN.

keken", tarte ze nog in't voorbijgaan, waarop Jouk mompelde: „Mien oogen bin Goddaank nog goed; deur joew brille hoef ik tenminste niet te kieken." Niesje begreep niet het rechte van de zaak; alleen vervulde haar een ongekend heerlijk gevoel bij de herinnering aan de woorden: „Dat meende 'k niet, heur!" op zoo warmen, hartelijken toon gesproken. Ze vermoedde niet, dat ook klein Jouk aan haar dacht met bewondering, als hij haar met Hille vergeleek. ☼ Dienzelfden dag maakte hij een plan, dat hij in den nacht van Zaterdag op Zondag ten uitvoer bracht. De vele gissingen omtrent den palingdiefstal verveelden hem, en het verdacht maken van zijn eerlijke burens was hem een ergernis. Nu had telkens de diefstal op Zaterdagnacht plaats gehad, en op goed geluk wilde hij nu eens de wacht houden. Toen het nog volkomen donker was, stond hij op, zocht zich een gemakkelijk plaatsje onder den appelboom, nabij het bon, en wachtte. De fuiken worden altijd zeer vroeg gelicht, opdat de punters vrij kunnen doorgaan, maar Jouk was wel zóó vroeg, dat hij zeker was, de eerste te zijn. Een half uur ongeveer had hij gewacht; de duisternis begon zich iets op te lossen, zoodat men vaag enkele omtrekken kon onderscheiden. Klein Jouk tuurde langs de sloot, in de richting van de gracht, vanwaar hij den dief verwachtte en opeens schrok hij op. Daar dook onder het vondertje de steven van een punter op. Hij spande zijn oogen in om goed te zien. Geluidloos kwam het vaartuig nader, een schaduw gelijk. Vlak bij het bon herkende klein Jouk plotseling de lange, magere gestalte van Tiemen, de oudste broer van Niese. Ontzet bleef hij stokstijf zitten, toen . . . gleed de punter enkele Meters verder, draaide een klein zijsslootje in en bleef liggen achter het elzenboschje om den hoek. Klein Jouk begreep opeens alles, had het wel willen uitbulderen van lachen; hij bedwong zich, zat weer roerloos op zijn post. Toen het eerste morgenlicht doorbrak, stond klein Jouk op, en riep met gedempte stem: „Hij komp niet, Tiemen, wij kun wel 'n huus toe gaon." ☼ Tiemen, vermoed door zwaren arbeid, stijf van 't ingespannen wachten, schrok op uit zijn droomerigen toestand. De stem van klein Jouk herkende hij onmiddellijk. In een oogwenk waren ze bij elkaar, lachten, fluisterden wat, maakten nieuwe plannen. Toen werd het bon geopend; samen sneden ze vlug een stukje van de staarten der gevangen palingen en keerden toen naar huis terug. ☼ Binnen een week was er weer gestolen, doch

enkele dagen daarna was ook de dief gesnapt. De opkoper, die bij Geert Pauwels, bijgenaamd de Sik, de paling in ontvangst nam, bemerkte het kenteeken en als een loopend vuurtje verspreidde zich het nieuws, dat de knecht van Hendrik Put de dief was. 1) ☼ Lestemaark te Steenwijk was voorbij. Klein Jouk was er met de verrukte Niesje geweest en kort daarna kwam de klap voor Hille. Klein Jouk had op Zondagavond een bezoek gebracht bij Berend Smit; nu zou het jonge paar dus spoedig trouwen. Al het „jonkvolk" was er vol van; allen verheugden zich er over, al betreurden ze het tevens, dat kleine Jouk nu 's Zondagsavonds op het pad gemist zou worden. Geen, die zulke kostelijke grappen kon verzinnen als hij. De Zondagavond is te Giethoorn een pretavond voor al wat jong is. In de week gaat ieder vroegtijdig te bed en ziet men er niemand in een herberg, maar des Zondags, als het begint te schemeren, gaan alle jongelui „'t pad op", en er wordt pret gemaakt tot laat in den nacht. ☼ De eerste Zondagavond, dat klein Jouk niet meer „bij 't pad" was, stond een troep opgeschoten jongens op 't brugje, bij het huis van Hille. Door de duisternis begunstigd 2), had Geert Pauwels onbemerkt een groote, strooien pop geplaatst in den pereboom, vlak voor 't huis, als bewijs dat Hille den man harer keuze niet had kunnen krijgen, en allen juichten hem toe. „De Sik durft! De Sik hef 'n dörre in den boome-zet!" zoo werden nieuw aangekomenen begroet. De Sik, nu de hoofdpersoon, was aan 't vertellen, en hoewel hij menigmaal bezijden de waarheid was, geloofde men hem maar al te gaarne, toen hij liet doorschemeren, dat Hille door omkooprij den palingdiefstal had bevorderd. Allerlei grappen werden verkocht. Het brugje daverde van het hartelijk gelach en de stompen van verstandhouding werden aangenomen als warme vriendschapsbewijzen. Enkelen begonnen te zingen: „Rinker de kinker de koperdraad; meisjes zoenen kan geen kwaad," totdat op dezelfde wijs een troepje anderen begon:

„Hille kan klein Jouk niet kriegen,
Centen gef ze, om te liegen,
Trotsche, kolde, golden kuierstok!"

1) Deze diefstal, indertijd werkelijk op bovenstaande wijze ontdekt, was te algemeen bekend om ongestraft te kunnen plaats hebben. De schuldige kreeg enkele maanden gevangenisstraf.

2) Het dorp is zonder verlichting.

De pret nam toe en nu klonk het nog harder:

„Centen gef ze om te stelen,
Wie de schuld krig, 't kan niet schelen,
Trotsche, kolde, golden kuierstok!”

☞ De laatste woorden werden vergezeld van luid stampen op de brug; het was een lawaai, dat in de naburige huizen luid weerklonk. De slapenden daarbinnen, gestoord in hun nachtrust, legden er zich kalm bij neer, denkend: „'t Is Zeundagaovend.” ☞ Voor Hille was het den volgenden morgen een pijnlijk gezicht toen „de dörre” uit den boom verwijderd werd, maar ook de Sik vond een bewijs, dat men hem den vorigen avond niet had vergeten. 's Morgens zag hij op de groen geverfde deur van zijn ouderlijk huis, met groote, witte letters het woord: „aolstart” (palingstaart). ☞ Klein Jouk en Nieze waren getrouwd en Hille had de wenschen van een bakkerszoon verhoord. Zij woonde in een nieuwe boerderij, die aan den voorkant op het pad uitzag en opzij een raam had, waardoor men op een steege kon zien. 1) Voor dit raam stond Hille op een Zondagmorgen, kort na haar huwelijk. Haar man was uitgegaan met een kort „k gao vort”; zij was alleen. Daar zag ze Jouk en Niesje de steege opgaan. Het hooge water maakte het land wat drassig en telkens hielp Jouk zijn aardig klein vrouwtje met zorg over 't moeras. ☞ Hille keek en keek, bleef met wijd open oogen het paar nastaren, tot ze, bij den dijk, uit 't gezicht verdwenen. Met haar geld had ze hem toch niet kunnen krijgen, peinsde ze. Doch opeens keerde ze zich om, trok haar mond nog strakker in plooiën en zei verachtelijk: „De bliken laampe!! 't Is nog al wat!” Toen streek ze liefkoozend over haar gouden oorijzer, schudde de groote oorbellen en richtte zich hoog op, zoodat de bloedkoralen met het gouden slot spanden om den ronden, vollen hals....

ANNIGJE MAAT.

1) Een steege is een land, dat naar den straatweg voert.

HET CRATER LAKE IN DEN STAAT OREGON.

HET CRATER LAKE.

☞ Het Crater Lake, met zijn omgeving tot National Park verklaard, ligt in het Zuidelijke gedeelte van den Amerikaanschen Staat Oregon en is een mooi voorbeeld van de vulcanische werking der aardkorst. Hooge rotswanden, eens de randen van den machtigen oven, rijzen steil uit het water op. Midden in het meer ligt het Wizard Eiland. ☞ In het seizoen (Juli t/m September) wordt het Crater Lake National Park druk bezocht.

F. S. BOSMAN.

DE BOUVIER.

EEN hondenras dat in den laatsten tijd hier te lande veel belangstelling trekt, is de Vlaamsche vee-drijvershond de „Bouvier”. Waaraan hij dat dankt? Zeer zeker aan zijn flinke kloeke verschijning en zijn scherp karakter. Deze eigenschappen maken hem uitstekend geschikt voor gebruikshond. Jaren geleden in Vlaanderen gebruikt bij het drijven van hoornvee, zit het hoeden en bewaken hem in het bloed. Hij is nog het natuurkind met de oereigenschappen van zijn ras; trouw aan den meester op een afstand en wantrouwend voor vreemden. Zijn verschijning is niet die van een saletjonker, maar van een stevigen robusten knaap. Nu men hem in kynologische kringen aandacht schenkt

is het te hopen dat zijn beste eigenschappen niet verwaarloosd zullen worden en zijn fier karakter niet zal verdwijnen. ☞ Andere hondenrassen brachten dit offer terwille van hun schoonheid. Men schonk alle aandacht lot zal echter den verwaarloosde de kern. Een dergelijk lot zal echter den Bouvier wel niet ten deel vallen. De idee dat een mooi gebouwde hond met veel adel ook een edel karakter en goede kwaliteiten als gebruikshond moet bezitten, wil hij het volkmaakte nabij komen, wint meer en meer veld. In België wordt de Bouvier veel voor politie- en justitiehond afgericht. Ook hier zijn nu eenige honden van dit ras, welke het diploma voor politiehond behaalden. Uit dresseurkringen vernamen wij dat deze hond voor africhting bijzonder geschikt is. Hij bezit veel temperament, leert gemakkelijk, heeft een scherp neus en is moedig. Oppervlakkig gezien lijkt hij veel op den Riesen-Schnauzer; bouw, beharing en grootte toonen veel overeenkomst; maar het type is heel anders. In het afgelopen seizoen zagen wij eenige uitmuntende exemplaren op de hondentoonstellingen hier te lande uitkomen; ook werd opgericht „de Nederlandsche Bouvier Club” bij verkorting N.B.C. genaamd. Deze club stelt zich ten doel de liefhebbers en fokkers van den Vlaamschen Veedrijvershond in Nederland te vereenigen, hun belangen te behartigen en de fokkerij van den bouvier te bevorderen. In België bestaat reeds eenige jaren de „club national du bouvier belges des Flandres.” Bij de oprichting van de N.B.C. heeft men de raspunten van de Belgische club erkend; alleen

zijn ze meer omschreven en daardoor duidelijker. Toch zijn er twee verschillen, en wel ten eerste daar waar het den bouw betreft. De Belgische raspunten schrijven een vierkant gebouwden hond voor; de Nederlandsche willen het lichaam iets langer dan hoog. Dat die meening der N.B.C. beter is dan die der Belgische club, betwijfelen wij sterk. Een hond welke oorspronkelijk tot taak had het hoeden en bewaken eener kudde,

moet compact gebouwd zijn om vlug te kunnen draaien en wenden. Heel goed is dat bewaard bij onzen Hollandschen Herdershond; let eens op zijn eigenaardige allure, het altijd omcirkelen van den meester, een oereigenschap uit den tijd, toen het zijn werk was de schapen bijeen te houden. Een hond met langgebouwd lichaam kan deze vlugge typische manier van draaien niet maken. En al zal bij het tegenwoordige werk van den gebruikshond (het verdedigen — bewaken — opspeuren, enz.) deze karakteristieke eigenschap geen nut opleveren, dan dient toch het eigenaardige bewaard te blijven. Bovendien zal ook bij de nieuwe taak van den gebruikshond behendigheid een eerste vereischte zijn. Deze meening is echter een persoonlijke; toch geloof ik dat ook uit het midden der N.B.C. leden stemmen opgaan, in deze het voorbeeld der Belgische bouvierliefhebbers te volgen en te komen tot een zgn. vierkanten bouw. ☞ Een tweede punt van verschil is de oordracht. Toen in 1924 de heer Médard Kessler te Westmalle een lans brak voor den ongecoupeerden hond en in de kynologische bladen eenige artikelen daarover deed verschijnen, toen vond die meening bij de bouvierliefhebbers een goed onthaal. Er werd besloten dat de ooren niet meer gecoupeerd behoeven te zijn. De vorm mocht zijn te staand (herdershondoor), 2e tippend (collicoor), 3e overhangend (terrieroor). Elk dezer drie vormen is toegelaten, doch het staande oor heeft de voorkeur. Het ideaal is dus door doelmatige teeltkeus tot een bouvier met staande ooren te komen, zoodat het gruwelijk snoeien der ooren onnoodig wordt. (Ook

Foto C. Steenbergh.

EEN BOUVIER.

de Nederlandsche Black en Tan terrier — en de kleine Griffon club volgen dit voorbeeld). Zoo is deze kwestie het tweede verschil in de raspunten, daar in België een gecoupeerd oor voorschikt is. ☼ De officieele raspunten der N.B.C. zijn in het kort als volgt: Algemeen voorkomen: Een ruwharige temperamentvolle hond, 60 à 70 c.M. hoog. Het uiterlijk is vooral door de ruwe beharing, de flinke grootte, de forsche bouw en de zware knoken, dat van een stevigen gebruikshond, zonder evenwel grof en onedel te zijn, wat voornamelijk wordt vermeden door de fraaie belijning van het lichaam, de mooie snit van het hoofd, de fiere houding en de ernstige, zelfbewuste uitdrukking der oogen. Alle kleuren zijn toegelaten, behalve wit en wit bont. Borstvlekken en witte teenen gelden niet als fout doch zijn minder gewenscht. ☼ Het hoofd: Dit is fors, maar niet grof. Breede vlakke schedel, de lengte moet echter de breedte overtreffen. Van voren gezien is de lijn tusschen de ooren slechts zacht gewelfd, doch schijnt geheel vlak door het opzetten der ooren. De achterhoofdsknobbel ziet men niet. De snuit is krachtig, van voren gezien niet te spits verlopend, daar hij anders geen ruimte zou bieden aan het sterk ontwikkelde gebit met de flinke hoektanden. De snuit moet even lang zijn als de schedel. Hoewel de kaakspieren stevig moeten zijn, mogen zij geen zware bakken vertoonen. De neus is breed en zwart. De stop is goed zichtbaar, terwijl dat nog verhoogd wordt, doordat het voorhoofsbeen enigszins ontwikkeld en met zware wenkbrauwen begroeid is. — Oogen: Rond, niet te groot, noch weggezonden, noch uitpuilend. Liefst zoo donker mogelijk, ernstige moedige uitdrukking welke nimmer kwaadaardig mag zijn. — Gebit: Buitengewoon ontwikkeld, zuiver wit. De bovensnijtanden vlak voor en tegen de ondersnijtanden. Overbijten is een groote fout. — Ooren: Recht gecoupeerd. — Hals: In juiste verhouding tot het lichaam krachtig. Een lange hals welke afbreuk doet aan den indruk van kracht en stoeren bouw, is verwerpelijk. — Lichaam: Iets langer dan de hoogte. Stevige, diepe borstkas met matig gewelfde ribben. Buik mag niet opgetrokken zijn, zooals bij den New-Foundlander. Breede krachtige lendenen. Stevige rechte rug met geleidelijk afvallend kruis. — Voorhand: Lange schuingeplaatste, vast aangesloten en gespierde schouders. — Achterhand: Het heupgewricht goed gehoekt. — Voorbeenen fors, geknookt; goed recht. — Achterbeenen: goed gehoekt, gespierde dijen, breed en krachtig. —

Voeten: Stevige katvoeten, de beenen der achtervoeten mogen een weinig langer zijn dan die der voorvoeten, omdat zij voor den afzet dienen. — Staart: gecoupeerd. Mag iets hooger dan in het verlengde van den ruggegraat worden gedragen; maar niet zooals bij de terriers. — Beharing: hard haar is een vereischte en tamelijk lang. Het mag niet warrelig of gekruld zijn. Onderhaar moet aanwezig zijn om den hond tegen regen en wind te kunnen beschutten. — Het hoofd is kort behaard, flinke ruige wenkbrauwen en snor. Beenen niet te zwaar behaard. De achterzijde langer behaard dan de voorzijde; echter hier de beharing korter zijn dan op het juchaam. ☼ Zooals men uit deze raspunten en de afbeelding kan zien is de bouvier een mooi gebouwde stevige hond. De afbeelding vertoont een onzer beste bouviërs, welke op tentoonstellingen vele eerste prijzen behaalde.

IDA JOH. W. DE VRIES.

DE BLOEMENPRACHT DER BLAD-
VERLIEZENDE RHODODENDRONS

MET de *Rhododendrons* welke ik hier op het oog heb, bedoel ik niet de ons bekende heesters, welke 's winters hun groot, donkerkleurig en leerachtig gebladerte behouden, maar die, welke in het najaar hun bladeren afwerpen, om in het voorjaar een nieuw bladertooi te ontplooien. ☼ Men duidt deze laatste nog algemeen aan als *Azalea's*, en daaronder spelen dan de *Azalea pontica* en *A. mollis* met hare velerlei verscheidenheden een groote rol. Maar in de nieuwere wetenschappelijke nomenclatuur is het geslacht *Azalea* geheel in dat van *Rhododendron* opgenomen en behoort men niet meer van *Azalea's* te spreken, maar moeten alle *Azalea's* als *Rhododendrons* aangemerkt worden. Daarbij zijn, volgens bepaalde regels, de soortnamen ook veranderd, en heeft de bekende *Azalea pontica* den naam van *Rhododendron flavum* verkregen, terwijl de niet minder bekende *Azalea mollis* *Rhododendron sinense* moet worden genoemd. ☼ Maar dit zijn de eenige soorten niet, die bij de kleurenpracht der bladverliezende *Rhododendrons* een rol spelen. Er zijn vooral, en in de eerste plaats, verschillende Noord-Amerikaansche soorten, die, bij eene beschouwing over de *bladverliezende Rhododendrons*, onze aandacht verdienen, omdat zij de eerste soorten geweest zijn, die in de Europeesche cultures werden ingevoerd, en door kruising (hybridatie) de eerste schoone bastaardvormen gegeven hebben. ☼ Men moet daartoe teruggaan tot het jaar 1738, toen *Peter Collinson*, een vriend van *Linnaeus*, verschillende bladverliezende *Rhododendrons* uit Noord-Amerika invoerde, t.w. *R. nudiflorum*, *R. calendulaceum* en *R. viscosum*. De eerste is een gemakkelijk groeiende heester van 1.50 à 1.80 M., met helderroze gekleurde, aangenaam geurende

Foto C. Steenbergh.

BLOEIENDE RHODODENDRON SINENSE IN DEN HORTUS BOTANICUS
TE AMSTERDAM.

bloemen, die eind April, begin Mei, vóór de ontluiking der bladeren, verschijnen. Het is een soort, welke uitnemend zoowel in de schaduw als op zonnige plaatsen wil groeien, in drogen en op vochtigen bodem, terwijl ze op de grondsoort ook niet zoo heel kieskeurig is; als die maar doorlatend is en geen kalk bevat. ☞ Een andere soort uit Noord-Amerika met rose bloemen is *R. Vaseyi*, welke ook vóór de ontwikkeling der bladeren bloeit, en wel vroeg in Mei. Deze soort is een der aantrekkelijkste middelhooge soorten, met buigzame twijgen, welke reeds bloeit als zij nauwelijks een voet hoogte heeft bereikt. Zij groeit het liefst dicht bij het water, althans in vochthoudenden grond. ☞ Nog een Noord-Amerikaansche soort met rose getinte, tot zuiverwitte, bloemen, is de *R. arborescens*, welke een sierlijke hooge struik kan vormen van 1,5 tot ruim 4 M. De vrij groote bloemen verschijnen in het midden van Juni en zijn zeer welriekend; hare schoonheid wordt verhoogd door de levendig-roode meeldraden, die sierlijk tegen de witte bloemkroon uitkomen. Deze soort bloeit als de bladeren reeds ten volle ontloken en uitgegroeid zijn. ☞ *Rhododendron calendulaceum*, hierboven reeds genoemd, komt in bloei vóór *R. arborescens* en brengt schitterend gekleurde bloemen voort. De kleur wisselt nml. van helder geel tot oranje-rose en vlamvend rood. Het donkergroene loof, hetwelk ten volle zich ontplooid heeft vóór de bloemen ontluiken, draagt veel tot haar opvallende schoonheid bij. De struik is van gemiddelde grootte, zij groeit ook ietwat ingetogen; maar onder gunstige omstandigheden ontwikkelt ze zich uitnemend en bloeit overvloedig! ☞ *Rhododendron viscosum* komt het laatste van alle in bloei. Zij toch opent hare sneeuwwitte, sterk geurende bloemen niet voor Juli.

A. J. VAN LAREN.
(Slot volgt).

De groote Moloch.

HET moderne verkeer stelt steeds hogere eischen aan straat en weg en vergt heel wat offers aan stads- en landschapsschoon. Neem bijv. Amsterdam. De oude smalle grachtjes van weleer, waarlangs zich de mooie geveltjes rijden, zich spiegelend in 't kalme water, waren breed genoeg in een tijd, toen onze goede stad nog heel wat kleiner was en 't grootste deel van 't goederenvervoer per schuit ging. De groote Moloch, dien men het verkeer noemt, slokte reeds vele van die pittoreske stadsdeelen op. Veel, dat juist aan stad of land een eigen karakter gaf, moest verdwijnen en zeer waarschijnlijk zal nog veel moeten volgen! Thans brengt Zaandijk zijn offer. Het aardige grachtje langs den Lagen Dijk moet gedempt worden om de straat te verbreed. Noodig was het zeker! Het verkeer langs de nijvere Zaanstreek is de laatste jaren sterk toegenomen. De weg moest verbreed, al was het alleen maar voor het drukke autobusverkeer. Op meer dan één gedeelte van Zaandijk was de straat maar ruim 3 M. Voor een drukken weg, die notabene bovendien nog een onderdeel vormt van den belangrijken verkeersweg Amsterdam—Alkmaar, leek dat nergens naar. In vroegere jaren was dat anders. De Zaan vormde den breeden verkeersweg, alle vervoer ging per schuit. De eerste huizen zullen natuurlijk langs dien stroom gebouwd zijn en toen een dubbele rij huizen noodig bleek, vormde de wegsloot — het aardige

grachtje, dat nu verdwijnen gaat — den verkeersweg voor de tweede rij. Een smal straatje langs den wegsloot was voor de voetgangers meer dan voldoende. Er was nog ruimte over voor een rij boomen, die het schilderachtige van het echt Hollandsche grachtje niet weinig verhoogden. ☞ Niet alleen het goederenvervoer, ook het personenvervoer ging hoofdzakelijk per schuit. De Zaanse kooplui trokken per boeier naar Amsterdam, en dikwijls ontstonden daarbij geïmproviseerde wedstrijden op het IJ. Met kleinere vaartuigen werd het lokaal verkeer onderhouden en zelfs werd door de dames een soort van staatsievaartuig gehouden in plaats van équipage. In zijn „Beschrijving van de Zaanlandsche Dorpen” zegt Petrus Loosjes Az. daarvan o.a.: „Behalve dit Zeilvermaak heeft men zints jaaren zeer algemeene Tentjachtjes met glazen aangelegd, waarvan de Vrouwen zich meest bedienen om zich ter Kerk, of op een Bezoek, te laten brengen. Deeze vervullen de plaats van Koetzen, en daar ze die in dienst evenaren, bespeurt men er ook hetzelfde prachtvertoon in het schilderen en vergulden deezer Tentjachtjes, die desgelijks niet zelden gebruikt worden om, ten plaisiere, na bijgelegene Steden en Dorpen te varen. Ten welken einde eenige met zeiltuig zijn toegerust.” ☞ Toch ontbraken in de Zaanstreek de rijtuigen niet geheel en al. „Zommigen der Vermogendsten”

— zoo lezen we in boven aangehaalde beschrijving — „houden ook Rijdtuigen. De ligging is anders voor het rijden ongeschikt, de Dijken aan de Oost- en Westzijde van Zaandam uitzonderd, en wanneer men zich niet na de Wormer verwoege om van daar, te paard of te wagen, Noordholland dieper in te trekken. — Doch ondanks de ongeschiktheid deezer Plaatse tot rijden, heeft men, zints eenige Jaaren, dit doorgezet en de Westzijde van Zaandam tot een Rijdweg, van den Dam tot Wormerveer toe, gebruikt.” De smalle dijk

Foto R. H. Herwig.

DE GROOTE MOLOCH.

HET SMALLE DIJKJE TUSSEN ZAANDIJK EN WORMERVEER, WAAROVER DE STELLING VAN DEN MOLEN „HET KOPER” IS GEBOUWD, IS REEDS VERBREED.

noodzaakte echter de bewoners gebruik te maken van zeer smalle wagens, omdat rijtuigen van gewone breedte elkaar onmogelijk konden passeeren. In zijn „Brieven over de Vereenigde Nederlanden” zegt J. Grabner daarvan: „In het bloeiend Dorp Zaandam vervaardigt men zelfs Koetzen van een bijzonder maaksel, hebbende een ongemeen nauwspoor, 't welk alleen voor 't genoemde Dorp dienen kan, alwaar de Straaten zoo eng zijn, dat zij met geen gewoon Rijdtuigen bereeden kunnen worden.” ☞ Zooals we boven reeds zagen maakte Zaandam, wat wegeaanleg betreft, nog een gunstige uitzondering. Op den weg van Zaandam tot Wormerveer zal men een gewoon rijtuig dus heelemaal niet hebben kunnen gebruiken. In de zoogenaamde Dubbele Buurt van Koog bestaat nog een oud gedeelte van de Raadhuisstraat dat — tusschen de huizen gemeten, met trottoir en al maar ruim 3 M. breed is! Men heeft daar ter plaatse, door het aanleggen van een parallelweg en het toelaten van het verkeer in slechts één richting, den toestand verbeterd. ☞ Zóó ongeschikt voor het rijverkeer waren eens de wegen in de Zaanstreek, dat men zelfs een rijverbod uitvaardigde. 't Schijnt echter, dat daarbij de bekende Zaanse zindelijkheid een deuit in 't zakje deed. Terwille van die oud-Hollandsche deugd heeft men zelfs de bakkers willen verbieden om gebruik te maken van broodkarren, waarvan de wielen van ijzeren hoepels waren

voorzien! Ook de auteur van meer genoemde „Beschrijving van de Zaanlandsche dorpen” was — mede in verband met het bederven van de straat — niet erg ingenomen met het gebruik maken van rijtuigen. „Door dit rijden” — zoo lezen we — „is een Weg, voorheen ter oorzaak van de net- en zindelijkheid beroemd, die effen en vlakheid benomen, afzigtig, hobbelig, en ongemakkelijk voor de voetgangers gemaakt. — In de daad, het zou der Zaanlandsche zindelijkheid voegen, op de eene of andere wijze, in dezen misstand, en dit ongemak, waarover zoo velen klaagen, te voorzien; het oude strenge verbod tegen het rijden, dat hier niet zonder gevaar; doch met minder ongelukken, dan men zouden denken, geschiedt, weder in te voeren; of anders den weg, tot het verdueren van het veelvuldig rijden, geschikt te maken, en zoo te onderhouden dat ook de Voetganger, langs de Zaan dorpen wandelende, geen reden vindt om zich over de ongemakkelijkheid en ongebaandheid van den weg te beklagen.” — Zoo was het in 1794. Na dien is de toestand er zeker niet beter op geworden. Inderdaad behoorde een wandeling langs Zaan dijk niet tot de genoeglijkste, ondanks het vele moois, dat er te genieten viel. Men moest te dikwijls uitwijken voor de talrijke auto's. Vooral de bussen, die nergens in zoo'n groot aantal rijden, als door de Zaanstreek, maakten den weg — bij het ontbreken van een trottoir — voor den voetganger onveilig. Men moest te zeer op zijn qui vive zijn, om nog oog te kunnen hebben voor het mooie grachtje, waarin de houten geveltjes zoo aardig weerspiegelden, voor de schilderachtige bruggetjes, die er in groot aantal over lagen. De bevallige kronkelingen verhoogden het pittoreske, maar maakten het verkeer lastiger. Men mag spijt gevoelen, dat veel moois bij de demping gaat verdwijnen, de harde noodzakelijkheid doet berusten. Toch hebben we — vóór de demping een feit geworden was — de mooiste punten op de gevoelige plaat willen vastleggen. Ook van het smalle Dijkje, tusschen Zaan dijk—Wormerveer, maakten we een opname vóór de verbredening tot stand gekomen was. Velen zullen zich het aardige smalle weggetje herinneren, dat vooral in de buurt van de molen „Het Koper”, die met zijn stelling over den weg gebouwd is, echt schilderachtig mocht heeten. Voor het rijverkeer gaf het kronkelende weggetje echter grooten last. Onder de stelling van genoemden molen was de breedte maar ruim 3 M. Twee auto's konden elkaar daar natuurlijk niet passeeren. En daar die molen juist in een bocht ligt, gaf de toestand meermalen aanleiding tot stagnatie. Men heeft nu zooveel van de wegsloot afgenomen, dat de breedte van den weg 8 M. wordt. Het grondwerk is reeds klaar. Als nu nog de passage bij de molen „Het Koper” verbreed is, zal er, wat het verkeer betreft, een groote verbetering tot stand zijn gekomen. Jammer, dat zulke verbeteringen zoo dikwijls met opofferingen van het mooie gepaard gaan! R. H. H.

Als de vrijheid wenkt

10) door H. E. KUYLMAN.

(Slo!).

ONVERWACHTS was de verandering gekomen. De Noordwester was door het Noorden

Foto R. H. Herwig.

DE GROOTE MOLOCH.

HET AARDIGE GRACHTJE LANGS DEN LAGEN DIJK TE ZAANDIJK, DAT THANS GEDEMPPT WORDT.

naar het Oosten geloopt en had nogmaals den winter gebracht. Donkere wolkenmassa's, als 't ware uit een steeds rookenden krater geboren, opstijgend en zich verspreidend langs den hemelboog, brachten hagel en sneeuw, snerpende koude en een alles verstijvend, ijzigen wind. In een oogwenk lag het water in boeien geklonken, en 't leek wel of uit de donkere diepten groote ijsschotsen naar boven kwamen en het werk van den winter hielpen volmaken. In den rietvijver, hoewel de meest beschutte plaats, kwam de koude ook, en niet lang duurde het, of ook daar lag een ijskorst tusschen het riet en over het open water. De kleine ruimte waar Bontje en zijn vrouwtje het water nog eenigen tijd hadden weten open te houden, werd hoe langer hoe smaller, en toen na een nacht van felle vorst de oosterhemel te kleuren begon en uit een zee van vlammen de zon geboren werd en het oude, gebroken riet in rossen gloed de eerste stralen vasthield, hadden de eenden geen enkel plekje meer om te zwemmen of te drinken, en troosteloos stonden op het ijs de twee te vroeg verschenen lenteboden. Weldra dreef de honger hen landwaarts, maar waar zij ook gingen en hoe het scherpe oog ook tuurde, nergens zagen zij open water. Hoe langer hoe verder strekten zij hun tochten uit, dreven over de zandverstuivingen der Veluwe,

Foto R. H. Herwig.

DE GROOTE MOLOCH.

DE SCHILDERACHTIGE BRUGGETJES AAN DEN LAGEN DIJK TE ZAANDIJK, DIE NIET LANG MEER IN HET WATER ZULLEN WEERSPIEGELEN.

over de donkere dennen, en streken eindelijk neer bij de Salamanderbeek, waar de borrelende bron nog een plekje water had opengehouden. Hier leschten zij hun dorst, aten wat wier en bleven ten laatste lusteloos zitten, daar zij geen betere plaats wisten. En nogmaals komt de nacht en nog kouder waait de wind over de heide, voor zich uitjagende wolken fijn zand, heuvels bouwend, heuvels slechtend, in wilden rondedans de nietige korrels voortdrijvend, huilend zich werpend in de dennen, blazend door de teere twijgen van de berkjes, zich uitlevend op de uitgestrekte weide, waar de kievit zich rillend verschuilt achter een graspol en de jonge, pasgeborene haasjes van koude sterven. ☼ De zilveren en gouden katjes van den wilg verdoffen hun glans, de sierlijke franjes van hazelaar en els verschrompelen, en crocus en sneeuwklouke sluiten haar knopjes, want strenger dan ooit regeert de winter. Ook van deze plaats worden de eenden verdreven, want nog voor de morgen daagt, sluipt langs het boschpad de kleine jager, het wezeltje, de wreedste van alle roofdieren, nader. Hem deert de koude niet, als hij maar jagen kan, als hij zich op den rug van haas of konijn kan werpen en den doodensrit kan rijden, totdat zijn slachtoffer uitgeput neerzigt, dan is hij in zijn element. Het warme bruisende bloed is 't, wat hij zoekt, dat is voor hem wat alcohol is voor den dronkaard. Daar-

om vindt hij moorden een wel-lust en grenst zijn moed aan roekeloosheid en daarom is hij ook nu op pad, want de wind heeft hem de aanwezigheid van het wild verraden. Doch ook een ander kent de taal van den wind, en hoewel nog verder verwijderd, heeft neus en oor hem reeds verteld, waar de eenden vertoeven. ☼ Op rappen voet snelt hij nader, nimmer echter de voorzichtigheid uit het oog verliezend. Achter een heidepol loert het wezeltje naar de twee slapende gestalten, berekent hoe het deze het gemakke-

lijkst kan overvallen, door het karrenspoor sluipt de vos nader, zich op de aarde drukkend glijdt hij voorwaarts, zich dekkend achter elke pol of struik. Zoo verdiept is het wezeltje in zijn beschouwing, dat het de komst van zijn vijand niet eerder bemerkt, dan als deze plotseling vlak achter hem verschijnt, om zich te verschuilen achter dezelfde graspol. Met een krijschenden, snerpenden kreet vliegt het wezeltje op, de eenden wekkend, hen tegelijkertijd reeds op de wicken jagend. Woedend door deze teleurstelling jaagt de vos achter de gillende wezel en ver draagt de wind den stervenscreet van den kleinen jager als deze na felle jacht het leven laat tusschen de sterke kaken van den vos. ☼ Wederom vliegen de eenden naar den rietvijver, dan trekken zij naar de monding van de Wierdensche beek, worden daar echter verjaagd door een schot van een strooper, en beproeven dan hun geluk in de grachten van het oude kasteel en in de tusschen den hoogen wal gelegen slootjes van het donkere woud. Maar ook daar is niet veel te halen en dag aan dag verminderen hunne krachten en verslappen hun pogingen om voedsel te vinden. Steeds dichter en dichter wagen zij zich bij de boerderijen, waar het gekwaak van tamme eenden hen lokt, en ofschoon Bontje de door hem geschuwde lucht altijd om de huizen waarneemt heeft de honger de vrees daarvoor weggenomen. En dan plotseling schijnt de herinnering in hem beelden wakker te

roepen uit vroegere dagen, dan is 't of ziet hij zich temidden van de tamme rasgenooten in de gracht en des nachts in het hok en den vijver, waar altijd overvloed van voedsel was, en als na een dag van zwerven de avond zijn vleugelen over het aardrijk spreidt, vliegt Bontje met zijn vrouwtje naar het eendenhok, zooals hij vroeger zoo dikwijls gedaan heeft, en daalt in den door gaas omgeven vijver, temidden van de tamme eenden. Hier is voedsel in overvloed en kunnen zij hun dorst lesschen, want zorgvuldig is de vijver elken dag van ijs vrijgehouden. ☼ Als de dag aanbreekt komt de eigenaar om zijn eenden te voederen en hoe verwonderd is hij, als bij zijne nadering een bonte gestalte op snellen wick de vlucht neemt en nog grooter is zijne verrassing als hij temidden van zijn tamme eenden een bergeend ziet zitten, die, als hij het voedsel uitstrooit weifelend nader komt en zich tusschen den troep mengt. Maar plotseling rekt hij den langen, sierlijken hals, richt den kop schuin naar boven als van verre de stem van het vrouwtje tot hem komt, en dan weifelt hij niet langer, slaat de krachtige vleugels uit om weldra in gezelschap van zijn wijfje over de boomen te verdwijnen. ☼ Bij den man zijn herinneringen opgewekt aan het kleine bonte eendje, dat de vrijheid verkiezende boven eene goede verzorging, zich niet liet temmen en dat met gebonden vleugels de menschelijke

omgeving liever ontvluchtte dan zich te onderwerpen aan diens wil. ☼ Zoo streng de winter was teruggekomen, zoo snel was zijn heerschappij ook voorbij, want tegen den middag keerde de wind naar 't Zuiden en joeg den strengen heerscher terug naar zijn gebied. Krachtiger en warmer kwam de lente haar plaats weder innemen en binnen enkele dagen was al de ellende reeds vergeten en was het lentefeest weder in vollen gang. ☼ En over de heide zweven twee bonte eenden, de koppen gebogen naar de aarde, en waar de donkere, open

Foto A. Sandijek.

EEN HERINNERING AAN EEN DER WEINIGE WINTERSCHE DAGEN
VAN DE LAATSTE MAANDEN.

SNEEUWGEZICHT AAN DEN HEIJENOORDSCHEN WEG TE ARNHEM.

muil van een konijnenhol gapend uit den zandberg te voorschijn komt, strijken zij neer, en evenals de ouders deden, onderzoeken zij zorgvuldig den omtrek, betreden het hol, en vertellen elkander in zachte geluidjes, dat hier een goede gelegenheid is om te nestelen.....

☼ Als ik des avonds voor mijn venster zit en over de boomen van het plantsoen kijk in de richting van de zee en de baai, dan zie ik met kalmen vleugelslag een bergeend verschijnen, zijn weg kiezend tusschen den top van den bruinen beuk en den hoogen eik, verdwijnend over de landen naar de donkere dennen van den Galgenberg, en ik weet, dat hij daarachter zal nederstrijken, met zachten roep zijn wijfje waarschuwend, dat het tijd is om een oogenblik haar taak te onderbreken. Na een oogenblik wachtens komen zij beiden terug, steeds den zelfden weg volgend, totdat op zekerem dag ik hun komen en gaan mis. Dan is voor dit jaar weder hun taak volbracht, doch even onsterfelijk als het zingende ruischende riet, zullen elk jaar opnieuw de bonte vogels de lente brengen in den rietvijver en zal tusschen de lage dennen van het „Beekhuizerzand” of „Spreukel” met duidelijk geschreven teekens te lezen zijn, dat de bergeenden, de kinderen der vrijheid, zijn weergekeerd.

EINDE.